

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къырал Совет

Тюзлюк бла бардырылган конкуренция - экономикабызны айнытыу ахшы себеби

Бу кюнледе Кремльде Россей Федерацияны Президенти **Владимир Путинни** башчылыгында Къырал Советни жыйылыуу болганды. Анда «РФ-ни субъектлерини къыралда конкуренцияны айнытыуда баш магъаналы борчлары» сюзюлгендиле. Анга КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков** да къатышанды.

Россей Федерацияны оноучусу жыйылганлагъа: «РФ-ни Президентин айырыуладан сора Къырал Советни биринчи жыйылыуу бардырылады. Къыралны аллында къаллай уллу борчла салынганларын барыгыз да билесиз. Аланы тамамлауа тири къатыштыргъа, хайырлы ишлерге тийишлиди. Аны ючюн а барыбыз да бирге болурга борчлубуз: граждан общество, бизнес, власть органла да. Бек башы уа Россей Федерацияны битеу субъектлери да къадалып иш-

лерге керекдиле», -дегенди. Тюзлюк бла бардырылган конкуренция, деп чертгенди Президент, къыралны экономикасын, технологияланы ёсдюрююню, аны жангырыууну, жашауну битеу сфераларында да алгъа ышангылы атламыны мурдоруду.

Баш борчланы араларында уа регионлада предпринимательликге административ къысыулукъну, жуукълукъну тохтатыргъа, бу сферада ишни праволу базаны чеклеринде бардырыргъа кереклиси айтылганды. Гитче бизнесге бла социалъый магъаналы коммерциялы болмагъан организациялагъа къырал эм муниципал жумушланы толтурургъа эркинликерин кенгертирге тийишли болганы да чертилгенди.

Дагъыда къырал эм муниципал ырысхыны бирикдилген реестрин къуаргъа, аланы иелерини юслерин-

ден толу информацияны басмалагъа, эсепге салынмагъан неда файдасыз хайырланылган жеринден тепдилмеген объектлени бла жерлени ачыкъларгъа кереклиси да белгиленгенди. РФ-ни Президенти 2017 жылда 21 декабрьде къабыл кёрген «Конкуренцияны айнытыуда къырал политиканы жолларыны юсюнден» 618 номерли Указда салынган ёлчемлеге жетишиуну мадарлары да сюзюлгендиле. «Къыралыбызны айнытыуда экономика жалынчакъсызлыкъ, конкуренцияны жалчытыу артыкъда магъаналыдыла», -деп чертгенди Россей Федерацияны Президенти.

КъМР-ни Башчысын бла
Правительствоуну
пресс-службасы.
www.kremlin.ru сайтны
материалларына кёре.

ПАРЛАМЕНТ

КъМР-ни Башчысыны посланиясында салынган борчланы толтурууну планы къабыл кёрюлгенди

КъМР-ни Парламентини президентимуну жыйылыуунда жыйырмагъа жууукъ соруу сюзюлгенди. Аны спикер **Татьяна Егорова** бардыргъанды.

Депутатла КъМР-ни Башчысы быйыл 23 мартда Парламентге этген Посланияда белгиленген жумушланы толтурууну планын къабыл кёргендиле. Регламент, депутат этика эм Парламентни ишин къырау жаны бла комитетни башчысы **Кансаланы Еленаны** айтханына кёре, ол бай болганды: битеу да бирге тизмеде 33 жумуш барды. Ол санда 2 законопроектни жарашдырып, къабыл кёрюрге, 1 парламент тынгылаула, 5 « төгерек стол», 6 «правительстволу сагъат» бла «комитет сагъат», комитетлени 15 кенгертилген жыйылыууларын эм башха ишлени толтурургъа белгиленди.

Планда болган битеу жумушла да заманында эмда бийик даражада бардырылгъа керекдиле, -дегенди Татьяна Егорова. Комитетлени башчыларына сессияны ахырында план къалай тамамланганыны юсюнден информацияны спикерге берирге бурулганды.

Парламентарийле, кенгешип, законла чыгъарыуучу органы кезиулю

жыйылыуун 24 апрельде бардырыргъа оноулашхандыла. Президиумда уа федерал законланы проектлерине, къыралны субъектлеринде коллегаларыны башламчылыкъларына къаралганды. Алада сёз РФ-ни Налог кодексине тюзетиуле кийриуну, бюджет организациаланы ток ючюн борчларын азайтыууну, сабийликден да церебральный паралич ауруудан къыйналгъанланы санаторийлеге путёвкала бла жалчытыууну юслеринден барганды.

Къырал эсепге салыу, кадастр

эм картография жаны бла федерал службаны республикада Управлениыны башчысы **Аслан Пшигошеви**, Борчлу халда медицина страхованияны КъМР-де жер-жерли бёлюмюню таматасы **Руслан Боготовну**, КъМР-ни прокуратурасыны уголовный жууапка тартханда законланы толтурургъа надзор жаны бла бёлюмюню башчысы **Артик Кокоевни** КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа оноу этилгенди.

КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.

Р.Б. Бжахованы
Къабарты-Малкъар
Республиканы
Сыйлы грамотасы бла
саугъалауну юсюнден

Къабарты-Малкъар
Республиканы
Башчысыны

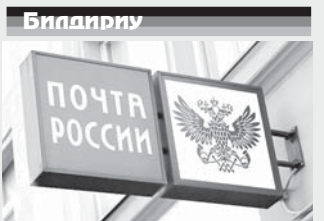
УКАЗЫ

Кёп жылланы ишчи борчун юглолю толтургъаны ючюн **Бжахова Ранета Башировна** - «Редакция газеты «Зольские вести» муниципал казна учрежденияны баш редакторун Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар
Республиканы
Башчысы

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар,
2018 жыл 4 апрель,
№ 38-УГ

Газетлеге бла

журналлагъа жазылыу
башланганды

Биринчи апрельден башлап, 2018 жылны экинчи жарымына жазылыу кампания башланганды.

Сизни почта связны битеу бёлюмлеринде сюйген газетлеригизге бла журналларыгъызгъа жазылыуну жарашдырыргъа онугъуз барды. Бу ишни юсюнден къошақъ информацияны башында сагъынылгъан учрежденияны операторундан билирге боллукъсуз.

КъМР-ни почта связны
федеральный
управлениясы.

КЕНГЕШ

Информатизацияны кенг
эмда таукел атламлары

Къабарты-Малкъарда «Информациялы жамауат» кырал программаны бардырыну юсюнден айтылганды бу кюнде бардырылган кенгешде. Аны ишине Правительствону башчысы орунбасары Владимир Болотоков эм талай ведомствону келечилери къатышкандыла.

Сагъынылган программаны толтуруу кезиуде этилген ишлени эмда мындан арысында не жумушла та-

санда кырал эмда муниципал жумушланы электрон халда жалчытыу инфраструктураны къурауу, администра-

«Электрон школ», «Электрон сабий сад», «Электрон колледж» деген модульле хайырланыладыла. Саулукъ сакълауу юсюнден айтханда, «Пациентни порталына» бюгонлюкде Нальчикде беш поликлиника, он район больница эмда Огъары Малкъарны бла Элбрус элни больницалары къошулгандыла. Сагъынылган (ЕСИА) системаны хайырындан алыны кыайсыларында да врачлагъа приёмгъа жазылырга боллукъду.

Электронный СМИ-ни эмда телерадио беруилени жарашдырыу эм айнытыу умутланы чеклеринде «Къабарты-Малкъар» телеканалга лизинг халда жангы оборудование сатып алыннганын билдиргенди министр. СМИ-ни юсюнден айтханда уа, кырал изданиланы ол санда интернетде да басмаларча онгла къура ла барганын билдиргенди. Дагъыда «Солнышко», «Нур», «Нур» сабий журналланы интернет-сайтлары жангырытылгандыла, «Минги-Тау», «Литературная Кабардино-Балкария», «Юашхэмахуэ» журналланыкъыла да тийишли халга келтириле турадыла.

Андан сора да, Рахайланы Борис былтыр газетлени, журналланы чыгыулары, «Эльбрус» басманы иши бла да къыхса шагъырейлендиргенди, квалификацияны ёсдюруу курсланы республиканы телевидениясында урунган 36 адам ётгенин да туура этгенди. Ахырында жер-жерли администрациялагъа эмда власть органланы келечилерине адамлагъа бириккен порталны онгларыны юсюнден дайым айтып турургъа, кырал жумушланы электрон халда тапдырыну андан ары бардырырга эм башка рекомендацияла этгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Дата

Тинтиучюлени
сезилирча къошумчулугъу

6 апрельде РФ-ни МВД-сында следствие бёлюмле къуралганы 55 жыл толганды. Анга аталып, КъМР-де Ич ишле министрствода къууанчылы жыйылыу болганды.

Ич ишле министр Игорь Ромашкин полициячылары профессионал байрамлары бла алгышлай, ала республикада

лияциягъа халкъны жанындан ышанулулукъ. Сиз республиканы инсанларын аманлыкъчылыкдан сакълау жаны бла артыкъда магъаналы ишни толтурасыз,- дегенди ол.

Ич ишле министри орунбасары КъМР-де МВД-да Следствие управленияны башчысы Виктор Кудашкин а бу бёлюмню тарыхыны, аны къуллукъчулары тамамлагъан ишни эмда келир

право низамны сакълаугъа салгъан кыйынлары ючюн ыспас этгенди.

- Следствие бёлюмлени къуллукъчулары ич ишле орگانлада артыкъда магъаналы ишни толтурадыла. Сизни профессионал билимигизге, сынаугъузга кёре къуралады по-

заманнга салынган борчланы юслеринде доклад этгенди.

Ахырында полициячылары уллу къаууму ишлерин бет жарыкълы толтургъанлары эмда юбилей бла байламлы ведомствону Сыйлы грамоталары эмда эсде къаллыкъ саугъала бла белгиленгенди.

мамларыгъыны юсюнден республиканы экономиканы айнытыу министри Рахайланы Борис айтханды. Ол билдиргенча, бу программа 2013-2023 жылланы чеклеринде бардырыллыкъды, кеси да «Информациялы кырал» эм «Информациялы болум» деген кесекледен къуралады. Былтыр алыны эскине да кёп къалмай 387 миллион сом къоратылганды.

Аны хайырындан республиканы тышында тап кёрдюзюрге, гражданданы жашау болумларын игилендирге, регионну экономика, социал-политика, культура жаны бла айнытырга, жамауат къоркъуусузлукъну жалчытырга, информация эмда телекоммуникация технологиялагъа таянып кырал эмда муниципал оноу этиу системаны игилендирге эмда СМИ-ни айнытырга умут барды.

Аны айтханда, Рахайланы Борис не мадар этерге кереклисин да белгилегенди. Ол

тив тыйгычланы азайтыуу, адамланы басма изданила бла жалчытыуу, жаш журналлистге, жазыучулагъа, блогерлеге себеплик этиуно юсюнден сагъыннганды.

Андан сора да, «Электрон правительствону» айнытыуу чеклеринде МФЦ-лада, вузда, Пенсия эмда Социальный страхование этиу фондланы эмда КъМР-де МВД-ны бёлюмлеринде Идентификация эм аутентификация этиу бириккен системагъа (ЕСИА) регистрация этер амалла къуура алгандыла. «Бюгонлюкге системада эсепде болгъанланы саны 320 мингге жууукъ болганды», - деп, докладчы аны иги кёрюмдюге санагъанды. Аны бла республика саулай СКФО-да биринчи жерни алганды.

Информатизация аз-аздан билим беруу, саулукъ сакълау, социальный жалчытыу, культура сфералагъа да сингдириле барады. Окъууу эмда юретиу учреждениялада

лагъа мурдор боллукъду.

КъМКЪУ-ну информация технологияла бла экономика колледжи сагъынылган номинацияда лауреатны диплому эмда «Россей Федерацияны 100 эм иги суузалары» майдал бла саугъаланганды.

Бизни корр.

Жетишим

Эм иги колледжлени санында

Х.М. Бербеков атлы Къабарты-Малкъар кырал университетни информациялы технологияла бла экономика колледжи «РФ-2018 эм иги суузалары» деген экинчи битеуроссей конкурсада лауреат даражагъа тийишли болганды.

Эршиуно Санкт-Петербургда шахарны «Леон» аналитика

арасы къурагъанды. Аны мураты РФ-ни эм жетишимли окъуу учрежденияларын ачыкъларгъады. Билим берюноууна кесекледен кишиге бойсунмагъан тинтиулерин бардырып туруу бу социал кластерни битеу субъектлерини сейирлерин ангаларгъа эмда ахшы эсеплеге жетиу ишде хайырланылгъан амал-

Къайгырыу

Кёп сакъланган мадарла

Быйыл Къабарты-Малкъарда онжети жылны ичинде биринчи кере агъачны игилендирича ишле бардырыладыла. Аны бла байламлы тийишли жумушланы тамамлау гъа ырыскы бёлюннгенди, деп билдиредиле республиканы Табийгъат байлыкъла эм экология министрствосуну пресс-службасындан. Ишлени кезиунде КъМР-ни агъач фондуна кирген

участокланы ёнчелеп, бегимлерин жарашдырып кырал кадастр учётха кийирликдиле. Андан сора да, планировкасын хазырларыкъдыла эм башка регламентлени да толтурлукъдула. Быллай ишлени магъанасы агъачны сакълау, къоруулау, аяулу хайырлануу, санитар эм экология болумну да игилендириу бла байламлыды.

Эсепле

Быйыл да тириликни тюшюрмезге умутлудула

Бу күнлөдө КъМР-ни Журналистлерини союзуну президиумуну правленини кезиулу жыйылуу болганды. Анда сөз озган жылны итогларына эмда аллыбыздагы кезиуде салынган борчланы юсюнден барганды.

Союзу ишини юсюнден отчётну организацияны председатели Шауаланы Разият этгенди. Ол айтханыча, былтыр бир талай сылтау болганылыкка, программада белгиленген ишле тийишли халда тындырылганды. Бизден келечиле РФ-ни Журналистлерини союзу кыраган магъаналы проектлеге къошулгандыла, правлени адамлары Дагомыса фестивалда болгандыла, Кырачай-Черкес Республикада, Ингушетияда, Дагыстанда биригулени ишлери бла шагъырейленгендиле, РФ-ни Журналистлерини союзуну съездине, республиканы районларында чыккыган газетлени летукларына да кыатышандыла.

Жыйылгана блытханы эсеплерин сюзюп, жетишимлени, кемчиликлени

да ачыклагандыла, аланы кетериуно жолларын белгилгендиле, бир бирлерини сынауларына да тюшонгендиле.

- Быйыл да кеп иш тамамларыгъа белгиленгенди, аланы араларында бек иги журналист материалла бла байламлы конкурсну эсеплерин чыгъарыу, мастер-классла, жыйылуула, «Акулы пера» журналист школ, РФ-ни Журналистлерини союзуну федерал советини ишине тири къатышуу, миллет тилледе чыккыган газетледе, телерадио беруиледе тюбеген чурумланы, башха борчланы сюзюп, тюрю-тюрю темалагъа «төгек столла» кыраула, дагыда башхала.

РФ-ни Журналистлерини союзуну жаңгы председатели Владимир Соловьев регион биригулени тинтиуу бла байламлы регионлада болады, бизни республиканы да жайда жоккыган планы барды, - деп билдиргенди Шауаланы Разият.

НОТР «Нальчик» телерадиокомпанияны директору Владимир Вороков,

«Кабардино-Балкарская правда» газетни журналисти, поэт Моттаиланы Светлана, «Советская молодёжь» газетни баш редактору Мухамед Карданов, Чегем, Бахсан, Май, Прохладна район газетлени редакторлары да союзну озган жылда ишини юсюнден оюмлары айтхандыла. Мындан ары да организация тири ишлеригине ушанганларын билдиргендиле.

Андан сора правлени къаууму РФ-ни Журналистлерини союзуну алтауланы алганды. Аланы араларында республикалы, район газетледе тюрю-тюрю темалагъа материаллары терк-терк басмалана турган Алёна

Чернова, Ольга Ткаченко, Алиса Тарим, Лида Шауоева, Залимхан Устинов эмда Байтууганланы Исмайыл бардыла. Ахыргы бу кюннге биригиге киргенлени араларында эм жаш адамды.

Тюбешиюно ахырында дагыда бир хычыуун жумуш тамамланганды. Кеп жылны НОТР «Нальчик» телекомпанияда ишлеген оператор Владимир Карповский «Профессионал биригиде болдурган жетишимлери ючюн» деген сыйлы белги бла саугъаланганды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алганды.

УРУНУ

«Бизнесге кёлленгенлеге къайсы жаны бла да болушургъа итинебиз»

Бусагъатда рынокда ишчи жер табаргъа тынч туйюлду. Бу жаны бла адамлагъа профильли арада къолларын келгенича болушадыла. Биз Элбрус районда Управленины таматасы Османланы Лариса бла ушакъ бардыргъанбыз.

- Лариса Хамидовна, районда промышленный эм кырулуш производство жоккыну орунундады, алай эсе, адамланы ишчи жерле бла къалай жалчыталасыз?

- Жылны узунунда ол жаны бла болум бирча туйюлду. Нек дегенде ишчи жерле бергенлени кёбюсю туризм бла байламлыдыла. Анга уа асламысында сурам сезонунда болады. Бирси бёлюмледе уа предпритиялада бла организациялада бир талай заманны урунурча, профессионал билим керек болмагъанлары аладыла. Аланы асламысы саулуук сакълау, сатыу-алуу, билим беруу бла байламлы эдиле. Алай усталыкларына кере кюрешгенле да боладыла.

Тюрю-тюрю бёлюмледе кадрланы азайгъанлары сылтау - производствогъа жаңгы келгенле сынаулары ёсгюнчо тёмзей кетерге ашыккыганларынды. Экинчиде уа, иш излегенлени асыры уллу излемлери болады, ол санда хаккы ёлчемине, графике.

- Ишчи жерле бергенле бла байламлыгъыгъыз къалайды?

- Аланы иги кесеги бла байламлыкъ жюрютебиз. Жамауат вакансияланы юсюнден кёбюрек билрча ярмаркала да бардырабыз. Анга орга-

низацияла, учрежденияла эм предпритияла сыйюп къатышадыла. Алларына келгенле бла тюбешип кеслерини юсюнден толу хапар билдиределе, къошакъ амалланы да айтадыла. Сёз ючюн, бир-бирле ишчилерине окъуп билимлерин, сынауларын ёсдюрюрча онгла береди.

Урунургъа сыйгенлени бир къаууму бла адрес халда ишлерге тюшеди. Алагъа билдириулене письмо, буклет эм башха къагъытла бла жиберебиз. Специалисттерибиз керек къагъытланы жарашдырыгъа да болушадыла. Андан сора да, сайтыбызда жаңгы материалла басмалап турабыз. Болсада иш бла жалчытханы бизге заманала кеслери билдире турсала бек иги болукъ эди.

- Арагъа кеп адам келемиди, аланы барысына да болушаламысыз?

- Былтыр бизге 1400 адам келгенди. Бурунгу жыл бла тенгештиргенде, ол 6,7 процентле асламыракъ болады. Аладан кёбюсю 16-29 жыллары болган жаш тишируула-

дыла. Былтыр бу къауумдан 434 адам ишге орналганды. Алагъа кеслери бюсюреген жерлени табалмасакъ, ахча тёлленген жамауат жумушла бла жалчытыргъа кюрешебиз. Алай бла былтыр районда организацияла эм предпритияла бла оналты келишим тип 69 адамгъа болушханбыз. Жамауат ишлеге уа онтёрт адам барганды.

- Мен билгенден, сиз граждандланы тюрю-тюрю категориялары бла ишлейсиз.

Биз школланы бла колледжлени бошагъанланы (18-20 жыллары толгъанланы) да болжаллы жерле бла жалчытыргъа кюрешебиз. Ала практикаларын, сынауларын ёсдюредиле, игирек ишледе кеслерин кёргозтюрча боладыла. Алай бла кеп болмай жаш адамладан тёрткюсю ашомеханик, бухгалтер эм повар болуп урунгандыла.

- Сакъатлагъа ишчи жерле табаргъа тынч туйюлду. Аны юсюнден айтсагъыз эди.

- Районда акъылбалык болган 2300 сакъат жашай-

ды. Бююнлюкде аладан 431 адам иш бла жалчытылынганды. Дагыда былтыр бир талай заманны урунурча отуз сегизеуленнге себеплик этилгенди. Ала тюрю-тюрю предпритиялада бла учреждениялада, ол санда билим берууде кеслерин сынайдыла.

- Бирси жылладача, 14-18 жыллары толгъанланы окъуудан бош заманларында иш бла жалчытамысыз?

- Хау, школчуланы тюрю-тюрю ишлеге тартындырыуула уллу магъана беребиз. Ол жаны бла районда окъуу учрежденияла бизге себеплик этгенлей турадыла. Былтыр 172 жаш адамгъа болушалгъанбыз. Ала жаңгы окъуу жылгъа мектепледе тюрю-тюрю жумушланы тамамлагъандыла, хар бирине да 850 сом тёлленгенди.

- Мен билгенден, бу сагъынылгъан проблеманы азайтыр ючюн предпритительствону айнытыргъа тийишлиди.

- Ол жаны бла районда болум иги жанына тюрлене барады. Биз бизнес планы жарашдырыгъа, билимлерин ёсдюрюрге, окъургъа болушабыз. Ахча себеплик да этиледи. Былтыр бу жаны бла эки жыйырма адамны ондурганбыз. Ол бурунгу жылдан эсе эки кереге кёбдо. Аланы арасында 18-29-жыллыкъла, жаңгыдан бизнес ачханла, сакъатла, пенсиячыла, ишлерин тас этгенде эм кеп сабийлери болганла да бардыла. Эки адамгъа уа хаккысыз право эм медицина болушлукъ этилгенди.

Ушаккы Анатолий ТЕМИРОВ бардыргъанды.

Конференция

Окытууну жаңгы тюрюсюн сингдире

Къабарты-Малкъардан алим-педагогла билим берууну жаңгы тюрюсюню - цифралыны - башламчылары болургъа болукъдула. Аны юсюнден КъМКЪУ-да кыралган илму конференцияда педагогика, психология, акмеология илмуланы доктору, профессор Нина Кузьмина билдиргенди.

«Цифралы билим беруу. КъМР-де билим берууну качествене кеп болумлу циклический мониторинги» атлы конференциягъа Москвадан, РСО-Аланиядан эм КъМР-ден педагогика, психология илмуланы докторлары бла кандидатлары къатышхандыла. Акмеология тинтиуну хайырланып мурдорлары дисциплинала аралы сюзюле болган мониторингни жаңгы тюрюсю кыралыбызда биринчи кере бизни регионда бардырылыккъды. Нина Кузьминаны айтханына кере, аны бла байламлы келишимле КъМР-ни билим беруу, илму эм жаш тёлнюю ишлери жаны бла министри бла этилгендиле.

Эм алгъа регионну базасында аслам тинтиуле бардырыгъа тийишлиди, шартланы жыйышдырыгъа, кёрюмдюлеге эс бурургъа, аланы бир низамгъа тизерге эмда тинтирге. КъМР-де билим берууну качествене кеп болумлу циклический мониторинги ол заманда изленирикди. Кузьмина семинаргъа къатышханланы бу жаны бла ишге тири къошулургъа чакыргъанды.

Бизни корр.

Адабият ингири

Кадетле халкъ поэтге сүйюп тынгылагъандыла

Бабугентни экинчи номерли кадет школ-интернатында бююнлюкде жүз бла жарымдан артыкъ сабий оқуйду. Эки жыйырмадан артыкъ устаз барды. Таматалары Эристаулары Мухадинни жашы Абдурахманды, кырал күүлүкпада жетишмилли ишлеп келген жаш

Көп болмай ары КъМР-ни, КъЧР-ни да халкъ поэти Созайланы Ахматны чакырган эдиле. Анда сөз аны чыгъармачылыгыны, жашау жолуну юсюнден баргъанды.

Къонакъла мектепке келгенлеринде, устазланы къаууму алары къабакъ эшикни аллында сакълап тура эди. Саламлашыу бошалгъандан сора назмуучу оқуу отуоулага элтгендиле. «Биз, аскер усталыкълага юйретгенден сора да, башха затлага да уллу эс бурабыз. Ол санда ана тиллеге да», - деп Абдурахман Мухадинович къонакъланы малкъар эм къабарты тиллени классларына кийирген эди.

Малкъар тилден оқутханла - Башийланы Зухура бла Башийланы Лейла, къабарты тилден - Кужонланы Рузанна. Ол класлада белгили жазуучуланы суратларына, тапкалада тизилген киталларына хар келген эсин бурмай къыймайды.

«Ёсе келген жаш тёлү акъылманланы билирге, эсде тутарга керекди. Кязимни, Къайсынны, Танзиляны Аллах бизге сауға этип бергенди, - деп Ахмат, алары юслеринден көп хапар айтды.

Мектепни уллу отуунда аны устаз-

ла бла кадетле сакълап тура эдиле. Сыйлы къонакъга «Сен да, мен да жашайбыз, бир бирибизге къууана. Андан сора не керекди экибизге бу дуняда» деген жыр бла тубегендиле. Ахматны аламант, ариу жырларындан бири. Аскер киймледе жашчыкъла, сахнада бир бирлерин алышындыра, аны назмуларын оқуугъандыла.

Ызы бла Эристаулары Абдурахман сёлешгенди. «Бизни мектепке көп белгили адамла келе турадыла. Ол санда уллу аскер күүлүкчула, Россейни жигитлери, космонавтла, дагыда башхала. Белгили малкъарлы назмуучу Созайланы Ахмат бла тубешиу а сизни эсигизде къаллыгы сёзсюзю. Быллай аламант жолугуудан сора поэзияга жангы кёздөн къарарыгыз хақыды. Поэзиясыз жашау къарангыды», - дегенди ол.

Сора сёзю Ахматха бергенди. Ол, бу ишни хазырлагъанлага жүрек ыразылыгын билдирип, адабиятны юсюнден хапарлагъанды.

«Шёндю тыш къыраллада оқуугъан таулу жашла, къызла бардыла. Аладан кимни чыгъармаларын оқуйсуз деп сорсам, Байронну, Хемингуэйни, Шекспири неда башха белгили күн

батыш авторланы атларын айтадыла. Малкъар жазуучуланы сагынмайдыла.

Дуня адабият бла шагъырей болгъан игиди алай чынг алга кесинги ёз литературангы, культурангы билирге керексе. Кязимни бла Къайсынны чыгъармаларындан къысха тизгинле оқууем. Сора сиз да сагынш этигиз, ала къайсы айтхылы жазуучуну чыгъармаларындан арта къаладыла, - деп закий постлерибизни назмуларын эшитдиргенди.

- Быллай тизгинлени оқуусакъ, Кязимни, Къайсынны, Танзиляны эм бирсилени эсибизге тюшюребиз. Алары сагынсакъ, миллетни атын айтабыз. Шайырланы жазгъан затлары таулу болгъаныбызга ёхтемленип, къууанып туругъа онг бередила, - деп къошханды дагыда ол.

Устазла, кадетле Ахматха сүйюп тынгылагъандыла, къызыу къарсланы да къызгъанмагъандыла. Андан сора аны кесини назмуларын эшитир-

ге сүйгенлерин да билдиргендиле. Ол а жаш тынгылауучуларына «Эгечлени сүйюгюз сиз», «Ана тилим-малкъар тилим» деген терен магъаналы чыгъармаларын сауға этгенди.

Халкъ поэт назмулары оқууп бошагъанда, залдагыла ыразылыклары билдире, къызыу къарс ургъандыла. Андан сора къонакъны жашау, чыгъармачылык жолларын билирге излеп, көп соруу берип, аны хапарына сүйюп тынгыладыла. Устазла уа кеслерини жанларындан, Аллах Ахматха узакъ ёмюр берсин, барыбызны жүреклерибизге поэзиясы бла уллу жарыкълык салды деп, ыразылыклары жашырмагъандыла.

Ахырында жыйылганла барысы да суратха тюшгендиле. Ол күн ары келгенлени уллу назмуучу бла тубешиуден керти заууклык алгъанлары, аны поэзиясыны магъаналылыгына бла ариулугуна бютюн теренирек тюшюнгенлери хақыды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

БЕЛГИЛЕУ

Сагъышла, жырла, тепсеуле

Көп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетде Отарланы Керим атлы маданият арада Малкъар халкъны жангырыууну күнөне жораланган байрам болгъанды. Анга сюрюнню койсюзлюгюн сынагъанладан сора да, миллетни тарыхына уллу кёллю болмагъан студентле, школчула, устазла эм башхала къа-

жылны жашарга тюшгенди. Быллай къыйынлыкъланы ёсе келген тёлубюз энди бир заманда да сынамамын. Барыгызга да насып, монглюкъ тежейме, - дегенди КъМКУ-ну илму жаны бла проректору Малкъондуланы Юсуф.

Айтылган алгъыш сёзлеге университетни халкъла аралы байламлыкъла эм стратегия айнытуу

тышхандыла. Жыйылынуу башлардан алга Кемеровода ёртөнде ажимлы жоюлгъанланы эсгергендиле.

-Жыйырма сегизинчи март кёз жашла чыгъаргъан байрамды. Ата журтундан зор бла кёчюрюлген малкъар халкъга къум аулакпада онюч

жаны бла проректору Хусейн Кушхов да къошулганды. Ызы бла «Таууланы төрели оюнлары эм илляулары», «Биз Россейде оқуйбуз» деген фестивалда хорлагъанланы сауғалагъандыла.

Ахырында уа республиканы артистлери Атырзаланы Элдар, Таукен-

ланы Салим, Жуболаны Жамбулат, Къабардокъланы Расул, Алтууланы Халимат, Занкишиланы Марат, Гелястанланы Аслан, Мызыланы Мурадин, Assa party къауум,

«Сияние гор» ансамбль жыр, назму айтып, тепсел къарауучуланы кёллерин алгъандыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Альпинизм

Аккайланы Азнаур Лхоцезеге ёрлерге хазырланады

Халкъла аралы классы къутхарыучу, Россейни альпинизмден федерациясыны тамата тренери, республиканы альпинизмден бла спорт туризмден федерациясыны толтуруучу директор, Эверестге ёрлеген Аккайланы Азнаур жангы бийикликни алырга умут эттенди - энди ол Лхоцезеге атланганды.

Ол Гималайда Непал бла Кытайны чеклеринде Джомолунгмадан юч километр къыбыла жанында орналыды. Сегиз минг метрден бийик болган тауланы араларында төртюнчю жердеди, кеси да юч жанлы пирамидага ушайды. Эселеге кёре, башха сегизминглик таула бла тенгледиргенде, анга ёрлеуно маршрутлары эм аздыла. Анга эки жол бла чыгарга боллукду: тынчырак - Кытайны жанындан эм Кхумбу чыранны юсю бла - ол а бек къыйынды.

Ахыргы кеси да 5 486 метр бийикликде орналыды, андан бир кесек эншигерекде альпинистлени лагерлери да барды. Анда чыранла жерлеринде турмагъанлары, бузла көп тюшгенлери ючюн ол жолну эм къоркчуулу кесегине да саналады. Азнаур аны сайлаганды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

«Сабийлик муратларыма жетгениме, адамлагга жараялгыанымга кыууанама»

- Светлана, сиз ишлеген учреждениы аслам адам махтап эшитирге тошгенди. Ол кертиси бла да алаймыды?

- Хау деп айталлыкыма. Араны стационарында жалаанда Нальчик шахарда жашагыанланы угъай, саулай республикабызны жер-жерлеринден да келгенли кеслерини саулыкларын игилендирирге онглары болгыанын чертирчады. Анда алтмыш чаклы жер барды. Саузула неврология, терапия, бирси ауруулагга да кьаратадыла. Сора дагыдыла алагга махкемени кесини поликлиникасында энчи специалистлеге барып, кезлерини, жүреклерини дегенча, халлары кыалай болгыанын ачыкларча амал да барды. УЗИ, рентген кабинетте ишлейди, физиопроцедурала да этиледиле.

Билемисиз, кертиси бла да, бери бир кер келген экинчи да кыайтмай кыалмайды. Жаратадыла мында болумну. Биз саулыкларын тинтип, сора пациентге бирси жерде бакьсала тюзду деп ачыклаган кезуилерибизде уа аланы башха медицина учрежденилагга талон бла да жиберибиз. Ашынууу юсюнден айтсак да, стационарда алам, кыайын атам да турганында бютон кергенге юйден жукь келтирмесенг да иги жалчыханларын. Тазалык бла да болум алайды.

- Ауруу не аны, не муну сормайды. Врача солду, байрам демей ишлерге да тошеди. Ырызымсыз сайлауугъызга?

- Бек. Аз кесекге окьуна со-

Геронтология арада ишлегенли баш врачындан башлап аш-суу хазырлаганлары, тизгинни – тазалыкны жалчыханларына дери анда турган саусузлагга кыайгырыулыкларын энчилегенле асламдыла. Кеп болмай а бизге, редакцияга, яныкоичу Гергаланы Борис келип, сагынылган учреждениа урунганлагга ыразы болгыанын билдиргенди. Аны бла байламлы Саулыкуну битеудуния кюнюно аллында биз анда врач-терапевт Зумакулланы Светлана бла ушакь бардыруну тийишли кергенбиз.

кыуанмагыанма бу жолну айырганыма. Медицина – ол мени сабийлигим жарык умуту эди. Муратларым толгыанларына, аны бла бирге уа адамлагга болушалгыанымга кыууанама.

Республикалы клиника больницада УЗИ-де да ишлейме да, билемисиз, саусузну неси кыайнагыанын терк ачыкклап, диагнозну тюз салалсам, ол кезуиледеги сезимими сёзле бла айтып англатырга кыайынды. Ишимден заууклыкуну алай бла табам. Эрттенликке бери скойюп, манга келгенле ни жарыуларына кьарарга ашыгып келеме. Ким биледи, ол коллективибизни, башчыбызны игиликлеринден да болур.

- Не аз да солду заманыгыз чыкьса уа, аны кыалай оздуруучусуз?

- Аллай кезуилени юйюрюме, сабийлеге жораларга суюме, аланы кьатларында турурга. Жаш бла кыыз алыкьа

школдадыла да, дерслерине болушурга да тошеди. Осман техниканы жаратады. Элина уа медицинаны сайларык болур, заман кергюзтор.

- Англайыбыз, саулыкь сакьлау жаны бла кеп окьурга, билемисиз энсюргенлей турурга да тошенин. Суратлау адабиятха, искусствого дегенча эс бурган чакьларыгыз а бармыды?

- Бизни телю кыагыт китапланы окьурга юйренгенледенди. Аны себелли, заманын аз эсе да, аласыз болмаймы. Газетлени да окуйма, кесибимде басмаланганланы битеуюн да, «Заманыбызны» да бек жаратама, сау болугуз барыгыз да анга кыайын салгыанла.

Арт кезиуде «Тук-тук, сердце!» деген чыгарманы тауууханма. Аны автору врачкардиолог Йоханнес Хинрих фон Борстельди. Бу китапны жалаанда докторла окьуркь зат сунмагызы. Ол суратлау халда жазылыгыанды. Аны себелли бу

издания бла кыайсы биригиз да шагьрейленсегиз сокьуранырыкь тойюлсюз. Жашауу, саулыкуну юсю бла кеп захта тошюндюредди. Андан сора уа, Анджель Либини – «Меня спасла слеза», Френсис Скотт Фицджеральдны – «Новые мелодии печальных оркестров» деген чыгармаларын жаратама.

- Ушагыбызны Саулыкуну битеудуния кюнюно аллында бардырабыз. Врач кьадырыгызда бюгонлюкде жамуат бегирек неге эс бурса тийишли деп сунасыз?

- Адамны бир заты да кыайнамай эсе да, ол жылга бир кере анализлерин берип, кесини халын билирге керекди. Ауруп эсе уа – врача заманында келирге. Билемисиз, бир бирде кеслери алларына интернетни хайырланып, анда нени керселе да, анга ийанып, доктор айтмагыан дарманланы ичеди, башха багыу амаллары этедиле. Аллай затла игилик этген угъай, заран салгыанла-

рын кьатлап эсгертирик эдим.

Ауруп, кыайналып турганылыкьга, кезуиледе врачха барырга, неда аны юйге чакьырырга ашыкьмагыанла болгыанларын айтдыкь. Бир жол эр киши билем кыайнады, жиклери, суюккери иш да ауруй болурла деп келеди. Тинтип кьараса кь – аны ючюнлюк инсульту! Мычмай, терк болушукь тапдырган машина бла кардиологияга ашырабыз. Адамларыбыз жукьлары кыайнагыан кезуиледе сагыракь болсала суюрик эдим.

- Шендю медицинаны айныуу, болумуну юсюнден а не айталлыкьсыз?

- Биз бюгонлюкде ол хакьсызды дегенлигибизге, хар кимни да кесини саулугына тийишлисича кьаратыр онгу болу да кыалмайды. Нек дегенде дарманланы асламысы багыдыла, аланы сатып алырга уа кьолларындан келмейди. Сёз ючюн, компьютер диагностиканы окьуна алайыкь, аны ётер ючюн саусузланы бир бирлери кеслерини кезуилерин ыйыкьла бла сакьлайдыла. Медицина аппаратура, лаборатория диагностика бла жалчыханыну тийишли даражада болса, врачлагга, пациентлеге да тынчыракь болукь эди. Кадрла уа жетишмей кыаллыкь тойюлдюле. Ийаныгызы, бизде ишлерин суюген, билген жашла бла кызыла табылыкьдыла.

Ушакьны **МОКЪАЛАНЫ** Зухура бардырганды. Суратны **ХОЛАЛАНЫ** Марзият алганды.

«Уста нейрохирург болурга кюреширикме»

Тилланы Жамалны жашы Азамат алыкьса жаш адамды, анга жыйырма төрт жыл да толмагыанды. Болсада аны хунерине кепле сукьланырчады. Ол Санкт-Петербургда И.И. Мечников атлы кырал медицина академияны (энди университет) иги белгиле бла бошоп, анда Терк болушукь беруюну Джанелидзе атлы илмуизлем институтунда ординатурада окьуйду. Мен анга анда тюбеп, ушакь этгенме.

- Азамат, юйюнгден узакьдаса. Жангыз жаш болуп, төгереги кыайгырыудан толуп ёсген сабийге ол кыайын болур?

- Не бек суюселе да, мени атам бла амам бир заманда да артыкь ийнакьламагыандыла, башха таулу сабийлеча ёсгенме. Юйден оналты жылымда кетгенме. Амам бир да унамай эди мени узакьга ирге. Атам – Тилланы Жамал а: «Кесинг суюгенча эт», – деп, ол оноуда тохтагыандыла.

Биринчи заманда бек излей эдим аланы. Энди юйренгенме. Мен да ары окьурга кирип, бир кесекден атам дуниясын алышханы уллу жүрек жара болган эди манга. Ол бек огьурлу адам эди. «Гидромет» заводда ишлеп турганды, инженер болуп.

Арта кыайтайым, амамы жангыз кыаймайым деп да келгенди акылыма, алай ол мында окьуруму суюгенди.

Ата эгечим Баблина, ана кьарындашларым да мени не жаны бла да кеплюму алып, таукеллендирип турадыла. Мен да аланы юлгюлеринде не тюрлю ишни да тынгылы этерге кюрешемме.

- Сабийле кеп зат бла жубанадыла, сени да болур эди жүрегинг тартахан бир зат?

- Гимнастикага жүрюгенме. Эришуиледе саугыала алып да турганма. Сора математика эди бек суюген дерсим школда. Андан онлайн амал бла бардырылган битеуроссей эришуиледе да кыатыша айланганма.

- Медицинага барырга деген акьыл а санга не заманда келген эди?

- Амам, Боташланы Ибрагимни кызы Фердау, эл мюлк министрствода ишлегенди. Ол жаш заманында доктор болурга суююп, экзаменле берип, баллары жетмегенде, химия-биология бёлюмге кечюп, анда окьургь-

анды. Аны муратын толтурурга суюгенме. Дагыда кьатында биреуге керек болуп, болушукь этмей кыайган адамсызлыкьды деп юйретген эдиле гитчелигимден. Мында уа алай онг барды.

- Ол заманда санга ким юлгю болган эди?

- «Доктор Хаус» фильми жигити. Мен анга бир ренчкер кьараганма. Баш рольну ойнаган инглиз актёр Хью Лори «Алтын глобус» алганды саугыала ол сыфатны кьурагыаны ючюн. Докторну керти жашауун кергюзталгыанды ол. Сора чынтты устага берилген сыйны да.

- Кыайынмыды Санкт-Петербургну бек белгили, төрели медицина университети не кирген, анда окьуган да?

- Кеп хазыранганма. 5-чи номерли школда окьуй турганымлай, 32-чи мектепде «Нефтькласс» ачылган эди да, уллу конкурсанд ётюп, ары алай тошген эдим. Анда энчи программа бла окьутхандыла, бютюнда техника жанына басым этилгенди. Устазла бла уа не заманда да насыбим тутуп турганды. Жангыз бир «тёртюм» бла бошаганма школго. Окьуган кыайда да тынч болмаз, алай устаылыгынгы теренден билирге

суюсенг, аз жукьларга, кеп ишлерге да тошеди.

- Сен экинчи-ючюнча курсладан окьуна больницада ишлегенинги эшитгенме.

- Мында бизден келгенлени асламысы этедиле алай. Бир бирни таныйыбыз, тюбешетюбеше турабыз. Биринчи Бахсан райондан келген бир ординатор жаш бла танышхан эдим. Больницага да ол келтирген эди мени. Врачланы ишлегенлери, диагнозну кыалай салгыанлары, саузулагга кыалай бакьгыанлары – бары да сейр эди манга.

- Баям, алай кьарай кетип сайлаганса нейрохирург усталыкьны да? Ол бек кыайын иш сунама.

- Хау. Керти да ол артыкь да уллу жууаплылыкьны излеген ишди, кеп окьурга, билирге кергеги да туурады. Аты илмуизлем институт болганлыкьга, бу мен ординатураны ёте турган жер – больницады. Мени устазым а – Карасенко Павел Павлович – белгили нейрохирургу. Мында 2 минг врач ишлейди. Жыйырмадан аслам адамны жарган кюле боладыла. Сёз ючюн, кеп болмай бир операция 11 сагыат барганды.

- Сен а алагга кьатышамысы?

- Бек кыайын ауругьаны юсюнде иш бермеселе да, бир кыауум жумушну уа ышанадыла. Амам: «Кьолларынг кьалтыраймыдыла, операция этгенде?» – деп сорайды. Биринчи курслада окьугьанында бир адамны мангылайында бла кьолунда жараларын тикген эдим. Ол заманда кьалтырай да болур эдиле. Энди уа угъай. Юйренгенме.

- Азамат, Тилланы тукьумда республикада белгили врачла бардыла – Хабибуллах, Асуана, Айтат... Игилега ушагыан, аланы ызлары бла барган, кыайын болса да, айырмагыланы ишлериди. Жолунг аруу болсун!

- Сиз аурумагызы. Мен а иги нейрохирург болурга кюрешейим.

Ушакьны **МУСУКАЛАНЫ** Сакинат бардырганды.

ЭСДЕ ТУТУУ

Чингиз Айтматовну юйюрюню юсюнден сейирлик хапар

Уллу умут уллу кюч-кыры туудурады. Чингиз Айтматовну эгечи Роза, атасы Тореккул Айтматовну 110-жыллыгына атап, кыргыз тилде сейирлик китап жазганды. Аны аты «Тарыхны таза бетлери» деп алайды, кеси да Бишкекте 2013 жылда басмадан чыкканды.

Анда Роза юйюрюню тарыхын суратлайды. Китапны биринчи бөлүмү, «Чом ташны трагедиясы», ата-баба жерни юсюндөндү. Бусагата алайны аты Ата-Бейитди. Алайдан башлайды Роза кесини хапарын.

Ол жерде көргөндиле аны ата-бабалары эрттендикте көкнү чууаклыгын, анда, жүзүп барган ак булуттаны, кече уа аины жарыгын, жундузланы кез кысханларын. Алагы, кыуанганды. Табийгат бла бирликни

жанлары-тинлери бла сезип, жашагандыла, урунгандыла, дунияларын алышкандыла.

Кыргыздыланы жашауларында көп кыра кюнлери да болгандыла. Сылтау а не заманда да табыла эди адамны көлүн жер бла тенг,

Ильгиз, Роза, Люция, Чингиз Айтматовла.

жюрегин жаралы, кюнүн кыра, кечесин а жуксуз этерге. Бютюнда 20-чы өмүрдө. Айтматовланы юйюрлери да бир жанында кыалмаганды ол тынлыксызлыкты туудурган боранларындан.

Монографиясында автор былай жазады: «Мени анам Нагима сумкасында атабызны, Чингизни, Ильгизни эмени суратларым жюрюгенди. Ауруп, больницада жатканда окуна аламы биргесине алып барганды. Ол болум анам, аны анасы да көргөн кыйынлыкканы, жюрек кыйгылыны юслеринден айтады».

Китапны окуй, бу юйюрге сынарга тышген ауур кырадарны юсюндөн сагыш этесе. Кюлунда юч гитче сабий бла кыалган Нагима ны юсюндөн кызы адамын титиретирча, аллай сөзле табып жазганды. Автор генеология жаны бла бек уллу иш этгенди. Ол тарых материялланы кесекчиклерин бирге жалгап, тукумуну тамырын табарга корешгенди. Ол а тынч иш туюлду.

Мен китапны кеси жазылган кыргыз тилинде суйюп окугунан. Розага муну хазырлаганы ючюн болмаганча ырамын. Ол уллу да, сейирлик да иш этгенди.

Хар бир юйюрюню тарыхы адам эсинде сакларга суйюген затладан башланады, халк тарыхына уа – эсибизни мурдоруду. Автор муну бла бусагата жашаган, келлик төлөлеге а уллу сауга этгенди.

Эсде тутуу – ол хар бир милетни да өмүрлүк белгисиди. Тарыхыбыз да өчүлмей, юзүлмей, аны себеби бла сакланады. Замандан жаланда адамны эси кючлюдү. Ол хорлайды нени да.

ЭФЕНДИЛАНЫ Салих,
философия илмуланы доктору,
профессор.

Премьера

Артистле сахнада ойнаган угъай, жашаган этгендиле

Гарсия Лорканы драматургия ишлери бла Малквар театры кырауучулары эртеден шагърейдиле. Алда аны бизде «Къанлы той», «Иерма» трагедиялары салынгандыла. Бу жол а артистле, XIX өмүрдө Испанияда болган ишлени бизни заманга келишдирип, адам атланы окуна бизге жууук этип, алай ойнагандыла. Трагедияны жигитлери онеки тиширүү бла бир эр кишидиле. Эгечле бары да суйген Хызирни (Хосе эль Романо) сыфатын Геляхланы Мурат кыраганды. Сюжет ызын алганда, оюн ол кезинде жашаган бир юйюрюню юсюндөндү. Аны бла автор ол жамаутта жюрюген адетлени, төрөлени, жашау болумну ачыклайды. Сахнада иш юйюр тамата дуниясын алышканы бла башланады. Биз аны көрмейбиз, билмейбиз. Аны юй биичеси Бернарда (Балдан) беш уллайган кызын аналарыды. Ол рольну КМР-ни сыйлы артисткасы Атырзаланы Асият ойнайды.

Ойнайды десем да, ол өмүрге тышюп кыалганча, эки сагъатча жууук заманы сахнада алай жашайды. Сөзсюз, кыйынды кыачан эсе да суйгени бла насып сынап, арта уа адамланы сөзлеринден кыоркуп, жаратмаганына барып, андан да төрт кыз өсдүргөн тиширүү сыфатын кыраганды.

Асият сахнага чыккында, аны таныган кыйын эди. Хар оюндан бир затха юйрөндө артист, кырауучуланы да юйрөтөди. Кыатыды юй таматаны орунун алган ана – адеп-кылык, намыс-сый жаны бла кызыларына сөз чыкмазына бек сакды. Аланы, тиширүү насыпдан узакдан-узак кете барган, жыл санлары келген кызыланы, берне хазырларга, тигерге, ашгерге, кеслерин ариу жюрюторге юйрөтөди. Кырауучу уа кереди: аланы жюреклединде толмаган муратланы жол нөгерлери – жандаурулук

Барз кюнню ингириде Кюлийланы Кыайсын атлы Малквар кырал драма театрыбызны артистлери «Балданны юйю» (Гарсия Лорканы «Дом Бернарды Альбы» пьесасына кере) деген спектаклни премьерасын көргюзтөндиле. Аны бу махкемени баш режиссору, КМР-ни искусстволарыны сыйлы кыуллукчусу Атырзаланы Магомет салганды.

бла огурусулук бирге кечиндиле.

Таматалары Ауалиятха (Ангустас, КМР-ни, КЧР-ни да сыйлы артисткасы, Ингуш Республиканы халк артисткасы Мамайланы Фатима ойнайды) кырк жыл тола турады. Аны атасы, Балданны биринчи эри, суйген баш иеси, кызына ырысхы кыойганды.

Солдан онгга: Шидакланы Фатимат, Таппасханланы Галима, Алтууланы Халимат.

Бирсилени уа, көрпөлениуден башха, уллу мюлкери жокуду. Болсада тукум даражасын тас этмеге кыаты Балдан, кызылары да алай юйрөтөди.

Сөз ючюн, Мелеханны суйгениден тыяды, ол бизге тенгши туюлду деп. Аны кечмеген кызы уа оюнну узунуна жууап этгенлей барады анасына. Юйретиу институтларына кыраганды, испан халкыны бла бизни, малкырлыланы, бирге ушаткан затла көндүлө. Бир ушагыбызда Атырзаланы Магомет: «Гарсия Лорканы

хар бир жазганы да бизни юсюбозденчады», – деген эди. Жумушчу тиширүү Позия, аны КМР-ни сыйлы артисткасы Бечелланы Людмила бир да аламан ойнайды, юйде не бола турганын, алагы кыалгай кыоркуулук тыше турганын да уста анылайды. Анга ийнарыста суймеген ана да, ол затны не бек жашыра

майланы Фатима (Ауалият), Шидакланы Фатима (Марзият), Таппасханланы Галима (Мелехан), Алтууланы Халимат (Аминат), Созайланы Марина (Абат) – сахнада жангылыкканы ачыуун, ол саклаудан эриккен, алларын жукъ жарытмаган жашауун, кюндюз сагышлы муркуланы, жукъсуз кечелени да тынгылы көргюзтүп, кыраганланы жюрекледин сөзсюздү.

Оюн кырауучу келне жетгени көп шартта белгиле болганды – ботонда шошукда. Кыарсла да келендире эдиле артистлерибизни. Сахнага КМР-ни халк артисткасы Байзулланы Роза чыккында, аны фахму хунерине сый бергенле бары да бирча кыар ургандыла. Роза Ханифаны (Мария Хасефа) рольн ойнайды – акылындан шашхан ыннаны. Болсада аны хар сөзю да жашуа кертиликни шартыды.

Розаны юсюндөн белгиле режиссер Кюлийланы Борис былай айткан эди: «Кеслерини усталыкларыны жашырынлыкканыларын илму бла тенг этип, алай ачкан артистле бардыла. Роза алайды – сахнаны профессионалы! Уллу актриса! Мен аны кыалайда да айтпалкыма. Ол кырауучу сейирсиндире, кыуандыра да биледи. Аны оюнуну сансыз киши да кыарайлайды». Ол сөзлени тюзлөклерин бюгон да кыайтып анылайды.

Трагедияда аталаны бла сабийлени бир өмүрдө да

Геляхланы Мурат бла Созайланы Марина.

эски болмаган кюрөшлери, жамаут жорукла бла жашау болумну бирге келишмегенлери, адет-төрөлени кыатылыкканы, эрге чыкмаган, заманлары өтүп барган кызыланы, аланы аналарыны кыайгылары да бардыла.

Декорацияланы Ингушетияны культураны сыйлы кыуллукчусу Бакуланы Владимир бек аламан жарашдырганды.

Ол сайлаган боюла, башха ууак затла да сахнада бола турган ишлени теренирек этгенлери баямды. Сөз ючюн, оюн ачылганда Абат, бошала туруб а эгечле бирден юзерге кюрөшген жип чалдиш – адамны аны насыпсыз этген жашуа болумланы тузагындан чыгарга термилгенини белгисиди.

«Бизни ата-бабаларыбыз кыалай жашаганыларына, аланы тин байлыкларына кыайтып эс бурургыа керекбиз. Ана пьесаны Ол кыаты болма, сабийлери көп затны тас этерикдиле деп, мен алай анылайма. Тиширүүнү, ананы, жюгю бек ауурду, – дейди Атырзаланы Магомет. – Мынга кырагандан сора биреу: «Анам не эте тура болур бусагата?» – деп, аны ауазын эшитирге ашыкча, анасы да сабийине артык эс бурса, ыразы болукма...»

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Сынау

Дерслени кеслерини кючлери бла

Школда сабийлени кеслери алларына ишлерге юйретуиону уллу магъанасы барды. Олышан алагъа къуру билим алыуда угъай, жашауларында да керек боллукъ сунама.

Окъуучула дерсни кеслери алларына тынгылы тамамлар ючюн, тюрлю-тюрлю амалланы хайырланьгъа боллукъдула. Сёз ючюн, халатла бла иш бардыгъанда, алагъа толтурурьгъа

тириу; сёзюно тамырында бла жалгъауда халатла этген эсе уа сабий, анга кёре иш беру; текстден окъулгъан орфограммалагъа сёзлени бла сёз тутушланы жазуу эм башчала. Быланы магъаналары аланы жазмалары бла танышыуду эм орфограммаланы къайтарьуду.

Окъуугъа итиндирир ючюн, аланы кеслери алларына дактика материал бла да хай-

лады. Аланы араларында бирге окъутуу, оюн метод, саулукуну сакълагъан эм башха амалланы да хайырланьгъа боллукъду. Проект, дифференциация эм бирге кюрешиу мадарланы да ол санда.

Сёз ючюн, малкъар литературадан «Жарыкъландыруучула» деген темада хар бири кесини энчи проектин толтурады. Толу материал жыйгъандан сора ала аны къоруулайдыла. Ахырында, бирге жыйышдырып, ала бла битеу коллектив да хайырланады.

Дифференциация технология ишге устазла бек бюсюрейдиле. Нек десен анга сабийле барысы да къатышадыла. Текстни тингенде, школчуланы биринчи къауумлары анда сыфатланы, этимлени, башчыны бла хапарчыны белгилей эселе, экинчилери уа анга сорула хазырлайдыла, ат атайдыла.

Сагъынылгъан затла жашчыкъланы бла кызчыкъланы кеслери алларына ишлерге юйретидиле, тиллерин айнытадыла, чыгъармачылык сезимлерин ёсдоредиле. Миллет эм орус тили къауумланы окъуучулары кеслерини кючлери бла презентацияла хазырлап келедиле. Устазла ала бла да хайырланадыла.

УЛБАШЛАНЫ Сафият.
Нальчикни 6-чы номерли школуну малкъар тилден бла литературадан устазы.

заданияла бергенде, бу затланы эсде тутаргъа тийишлиди: болушлукъсуз халатланы табуу эм аланы тюзетиу; жангылычлары болгъан сёзлеге, жорукъгъа кёре, бир ненча юлго жаздырыу; бир бирлерини ишлерин тинтиу; орфограммалагъа юлголе кел-

ырланьгъа юйретирге болады. Аны магъанасы бек уллуду. Ол сабийлени чыгъармачылык сезимлерин ёсдореди, тиллерин байыкъландырады, сагъыш этдиреди, оюмун эркин билдиртеди.

Арт заманда жангы технологияланы юслеринден иги кесек айты-

Демография

Биринчи кере ата-анала жыллары келгенле боладыла

Саулукъсуз анала ауругъан сабийлени табадыла. Бир-бир экспертлени айтханларына кёре, бюгюн жаланда тиширлуланы 30 проценти бек кыйналмай къутудадыла. Демография бусагъатда алайсыз да аламат болмагъанын эсге алсакъ, хал, айхай да, къууандырмайды. Алай а озгъан ёмюрюно аллында хар элли юйюрге, беш жылгъа да жетмей, балаланы жаргысы ауушханын эсгерсек, бюгюн къырал хар жан ючюн кюреширге муратлыды. Алай бла сабий тууну таркъайыуун тохтатыргъа.

Анала -

къыркъ жылда

Бюгюн врачла ауурлукъ эмда сабий табууну барыуна нек аллай бир тынгысызланыпдыла? Аны юсюнден Москва областны баш педиатору, мындагы Сабий консультация-диагност араны тамата доктору профессор Нисо ОДИНАЕВА сагъышланады.

- Нисо Джумаевна, бусагъатда къызыланы саулукулары кёп кере осалдыла, кеслерини аналарындан эсе. Ала бютонда ауруулу сабийлени табадыла?

- Хау, 20 жыл мындан алда сабий тапханланы эмда бусагъатны арасы бек уллуду. Ол артыкъ да тамблагъы аналаны жыл санлары бла байламды. Алгъынча, 25-28 жылда аздан-аз тиширлу бала жара-тады. Шёндю ата-ана отуз-отуз беш, къыркъда боладыла. Ол заманны ичинде жукъудан

бёлюнюону хыйсаплары, осал экология, аш-азыкъ тюрлю-тюрлю ауруула кызгъайдыла. Аны бла бирге жангыз да аналаны угъай, аталаны да саулукулары хода туюлдо.

Шёндю бир сагъыш этигиз: анагъа отуз жылдан аслам. Аны хар заты да барды - аламат окъуу, иши, профессионал белгилги, къууатлы фатары. Энди аны ахыргы жетишими - ол ана болурьгъа керекди. Билмей тургъанлай - заманындан алгъа сабий табуу. Бюгюн, насыпха, ол зат бла байламлы жарысулагъа амалла бардыла. Биз 500 грамм тартханланы да багъабыз. Алай къагъанакъланы сау къалыргъа онглары перинатал аралада эки кере кёпдю, ким да билген роддомладан эсе. Не медет, жюз проценти саулукуларын сакъларьгъа уа врачланы кюллариындан келмейди.

Туугъунчу багъадыла
- Бусагъатха дери врачла замандан алгъа сабий табуула бла кюреширге юйренмегенмидиле?

- Докторла аланы санын тюрлююрюге юйренгендиле. Сёз ючюн, тиширлууну гипертония аурууу неда жан сюегини сакъатлыгы болса, багъыу болушда эмда ол къагъанакъланы саулукуна татымайды. Биз, битеу айныгъан дуняча, заманы жетгинчи туугъан сабийлени санлары туюшюу тохтагъанды эмда алты процентте турады. Андан эншиге чёгерге бизге табийгъат амал бермейди.

Бир-бирде бек саулукулу тиширлула да асыры эртте сабий табадыла. Аны сылтлау - генетика себепле. Бюгюн, аны белгилерге керекди, жангы технологияланы хайырындан (ЭКО эм башха амалла) 40-45-жыллыла бек тап аналыкъ насып табадыла. Алгъын кезиуледе аланы ауурланьгъа окъуна онглары жокъ эди.

- Сабийлени операцияла этип алыулары саны ёседи. Ол да къагъанакъланы саулукун, баям, аманьракъ этеди, иммунитетин азайтады?

- Бу амал сабийни микробиотусуна аман татыргъа болгъуну юсюнден кёп илму ишледе айтылады. Болсада къошакъсыз табаргъа аны, сабийни да саулукуларына уллу къоркъуула онг бермегени ючюн этиледи бу операция. Адетдеги роддомлада аланы кёпюлю 15-20 проценти озаргъа керек туюлдо. Аны ючюн перинатал арала кюраладыла. Алада эм ауур аналагъа бла балалагъа къарайдыла.

Аны бла бирге шёндюю технологияла къагъанакъланы алыкъа жаратылгъынчы окъуна багъып сау этерге мадар бередила. Туугъанлай окъуна айныуу къыяулары бардыла. Сёз ючюн, аркъа сюекни къуралыууну къыркулулары, чырмайттын, омурау жиликни ауруу. Алагъа анасыны къарында операция этиледи эмда сабий саулукулу тууады.

Юлия БОРТА.
«Аргументы и факты» газет.

Карате

Спортчуларыбыз - ал сатырда

Нальчикде Универсальный спорт комплексде битеулю стиль каратеден СКФО-ну биринчилиги бла чемпионаты бардырыладыла. Быллай даражалы эришиу бизни республикада биринчи кере кюралады, анга 250-ге жуукъ адам къатышханды.

Спортчула кеслерин каратени «толу контакт», «къорууланьгъа толу контакт», «СЗ - ката-соло» кесеклеринде сынагъандыла. Эсеплеге кёре, Къабарты-Малкъарны командасы 60 майдал къытханды: 18 алтын, 22 кюмош эмда 20 доммакъ. Экинчи жерге - Ингуштияны, ючюнчюге уа - Къарачай-Черкесни командалары чыккъандыла.

Эришиуде хорлагъан спортчула республикабызны жыйымдыкъ командасына киргендиле. Ала энди апрельни ахырында Подмосковьяда Россейни биринчилигинде сермеширкидиле.

Бу эришиуно чеклеринде Россейни битеулю стиль каратеден федерациясыны толтуруучу комитетини келеули организациины генеральный секретары Софья Касьянованы башчылыгында Север Кавказны спорт биригулерини таматаларына семинар да бардыргъандыла, деп билдиргендиле КъМР-ни Спорт министрствосуну пресс-службасындан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Гитче футбол

Онглуну пенальти тохташдыргъанды

Малкъар халкъны жангыруу кюнюне жораланып, Тырныауузда В.А. Губанов атлы спорт-саулукъ кючлеу комплексде ветеран командаланы араларында гитче футболдан эришиу бардырылгъанды.

Ала бир бирлери бла ойнагъанларындан сора ючюнчю жер ючюн матчда Нальчикни бла Георгиевск шахарны «Ника-2» командалары

тубешгендиле. Анда 11:9 эсеп бла Ставрополь крайдан къонаккъа хорлагъандыла.

Алай эм кыйын а биринчи жер ючюн оюн болгъанды. Ол 4:4 эсеп бла бошалгъаны себепли хорлагъанни пенальтиде айыргъандыла. Аны эсеплерине кёре, биринчи жерге биягъы Георгиевскден «Ника» команда чыккъанды. «Эльбрус» а экинчи болгъанды.

Бильярд

Кубокла, грамотала эм майдалла

Тырныауузда В.А. Губанов атлы «Геолог» спорт-саулукъ кючлеу комплексде, Малкъар халкъны жангыруу кюнюне жораланып, бильярддан терели турнир кюралгъанды. Анга 20 адам къатышханды, ала олимпиада системагъа кёре ойнагъандыла - бир кере къытдыргъан эришиуден чыгып баргъанды.

Биринчи жерни Журтубайланы Шамил алгъанды, былтыр да ол хорлагъан эди. Экинчи

жерге Аслан Губашиев чыккъанды, Датчиланы Хусей а ючюнчю болгъанды.

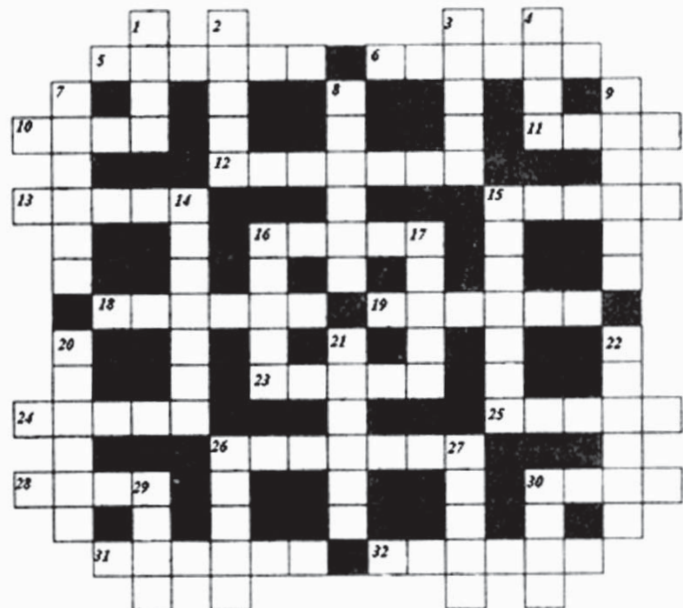
Эришиуно кырагъан Эльбрус районну физкультура эм спорт комитети аланы кубокла, грамотала, майдалла эм аха бла саулагъанды. Турнирни спонсорлары уа предпринимательле Макитланы Руслан, Апусаланы Аслан, Насталаны Али болгъандыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

СӨЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Урунда не уруда этилген жетишимле ючюн берилген сауга. 6. Юй жаныуар. 10. Батмагы кыурус да, аны дауру кыурумалды дейдиле. 11. Орта Азияда халк жырчы. 12. Эрттеги жыл, ай, кюн санау. 13. Кепле ие болган жер, мал, башха зат. 15. Этезланы Омарны романыны аты. 16. Адамны Аллахны аллында борчларындан бири. 18. Таулуну сөзсюз жыры. 19. Тукъум. 23. Жилек. 24. Къабыучу кыурт-кыумурса. 25. Уюган айранны, не жумуртханы чайкъагында хайырланылган зат. 26. Позия жанр. 28. Табийгъат бояу. 30. Сабийле юй сайын айланп айтыучу эски жыр. 31. Эфенди сохталарын уруучу чыбык. 32. Кысыдырык.

ЕРЕСИНЕ: 1. Этген аман ишинги төлеу. 2. Горжюде жашаган миллетлени бир тюрлюсю. 3. Къагъанакъга аталып этилген хантус. 4. Улуу ауузлу, жютю балта. 7. Халк бирча белгилеген кыуанч. 8. Не ауруудан да жараган дарман. 9. Нарт батыр. 14. Бизге жууукъ кьон-

шу миллет. 15. Агъач төммекни кесеги. 16. Урунда не уруда этилген жетишимле ючюн берилген сауга. 17. Ышаннгысыз адам. 20. Улуу кылыч – уруш саут. 21. Эксюзно ёсдорген тишируну этген иши. 22. Бир бири айтханнга ыразы болмай, бир бирге сёз бермей сёлешиу. 26. Мирзеу. 27. Багъалы темир. 29. Битеу дуния. 30. Гитче, айгъа ушаган чалгы.

Судоку

8								7	
9								6	
7								9	
			6	5	8				
5		3	2	7				1	
			4	1	9				
7	4	9					6	5	1

Ёресине, энине да белгиленген квадратлада тарихле кыайтарылмазга керекдиле. Тюз толтурулган судокуну эсеби барысында да бир боллукду.

ТОКУМАЛАНЫ Салим хазырлаганды.

ГАЗЕТНИ 44-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Юзmez. 8. Быргы. 9. Амин. 10. Кыуут. 12. Бажа. 13. Арба. 15. Хуна. 19. Чина. 20. Тауат. 21. Ашык. 24. Чана. 25. Жаза. 28. Сыра. 30. Жууукъ. 32. Улак. 33. Тала. 34. Арпа. 36. Окъуу. 38. Бутакъ. 40. Ачыу. 41. Ызлык. 42. Сакъал.

Ёроне: 1. Соймеклик. 2. Эмен. 3. Азык. 4. Абат. 5. Араб. 6. Гыржынлык. 11. Ун. 13. Ара. 14. Бет. 16. Уят. 17. Ана. 18. Бугъумуч. 22. Ант. 23. Къаз. 26. Жыйрыклык. 27. Чабышыула. 29. Аят. 30. Жал. 31. Къар. 32. Уча. 35. Ат. 37. Улуу. 38. Быкы. 39. Кыаст. 40. Аркъа.

ГАЗЕТНИ 44-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН СУДОКУНУ ЖУУАПЛАРЫ:

6	1	8	9	5	2	7	3	4
4	2	9	6	7	3	1	5	8
5	7	3	8	1	4	2	9	6
3	9	2	1	6	5	4	8	7
1	8	6	4	9	7	5	2	3
7	4	5	3	2	8	9	6	1
9	5	1	7	8	6	3	4	2
2	6	4	5	3	1	8	7	9
8	3	7	2	4	9	6	1	5

КъМР-ни Культура министрствосуну, «КБР-Медиа» ГКУ-ну, КъМР-ни Журналистлерини союзуно коллективлери, «Кабардино- Балкарская правда», «Адыг псалъэ», «Заман», «Советская молодёжь», «Горянка», «Голос Чегема», «Баксан», «Баксанский вестник», «Вести Прохладного», «Лескенская газета», «Майские новости», «Маяк 07», «Нальчик», «Прохладненские известия», «Терек», «Черекские вести», «Эльбрусские новости» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошхамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналлары редакциялары, «Эльбрус» издательство, «Къабарты-Малкъар» ВТК, «Къабарты-Малкъар» ГТРК, «Нальчик» ОРТК, «Къабарты-Малкъар» республикалы информация агентство «Зольские вести» газетни баш редактору **БЖАХОВА Ранета Башировна**гъа аны анасы **Аминат МАШЕВНА** ауушханы бла байламлы уллу бушуу этип кыайгы сёз бердиле.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪЛАНЫ Зукура (беломно редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (беломно редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кыоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА:

Османланы Хыйса - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфийа, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары;
Токумаланы Салим - (1,2,3,4-чю бетле), Ахкёбекланы Жаннета (9, 10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1360 экз. Заказ № 355
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru

Ыйыккъыгъа гороскоп

7 апрельден 14 апрельге дери

КЪОЧХАР. Кеси кесигизни бошламаганлай, кьолгъа алыргъа кюрешиги. Оюмугъузну кыорууларгъа хазыр болугъуз. Хар затны иги сагъыш этип тамамлагъыз. Солуу кюнледе юйюгюздөн чыкмасагъыз игиди.

ТАНА. Бусагъатда даулашыргъа, кесигизни тюзлюгюгюзю бирлеге анылатып турургъа тап кезиу туюлдо. Тышндан эшитген хатарларгъа да артык ийнанмагъыз. Ыйыккыни ортасында ырыскы жумушла бла кюреширчисиз.

ЭГИЗЛЕ. Бирлеге бойсунургъа керек болгъанын анылау жюрегизни кыйнайды. Алай ол акъыл бла ишигизде чырмаула чыгармасагъыз игиди. Эрттегили шуёхугъуз бла жолларыгъыз энди башхарак болургъа боллукду.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Орта кюнден башлап тюрлю-тюрлю планла этерге, аланы жашаугъа кийирирге ахшы кезиюду. Тегерегиздеги адамланы сизге сейирлери ёсе барады. Аны хайырланыргъа тийишлиди.

АСЛАН. Билим алыргъа, келлик кюнлеге планла этерге итинирчисиз. Ол муратларыгъыз бусагъатда жашаугъа тап кийирилрге боллукдула. Юйюгюзге, сабийлеригизге энчи эс буругъуз, саулуугъузгъа да кьаратыгъыз.

КЪЫЗ. Ишигизде тюрлениуле болургъа боллукдула. Юйюр жашауугъуз а бусагъатда бек игиди. Хар зат кесигиз сыйгенча кзурагъанды, жюрек ырохатлыкда барды.

Машинада жюрегюне уа бу ыйыкда бек сакъ болсунла.

БАЗМАН. Ишигизге уллу кёллю болуп турганыгъыз кеп жарсыула чыгарлыкды. Алай эринчеклигизни хорлаялмайсыз. Суюген адамгъыз бла да сёз чыгып турады арагъызда. Сюемисиз, сыймеймисиз аны да сагыш этчигиз.

АКЪЫРАП. Иши жашауугъуз кьазауат боллукду. Алай проблеманы анылап, аны терк тамаларгъа онугъуз болганы себелли, хар зат ахшы жанына бурулукду. Юйюгюзге чыккан бир-бир сылтауланы да, заманында кёрюп, анылап, тындырыргъа кюрешиги.

МАРАУЧУ. Бу ыйыкда жамауат ишлеге кыатышыргъа боллуксуз. Хар чыккан жарсынуу кетерирге онугууз барды. Суюген адамыгъыз бла арагъызда сёз чыкка, чекледен ётмегиз, эс этип сөлешигиз. Бусагъатда ол бек мағаналыды.

ТЕКЕМЮЮЗ. Бу кюнледе ишигиз кьазауат боллукду. Хар жумушны кесигизни кыоруугууз бла тамаларгъа тюшерикди. Таматаларыгъыз да ызыгыздан кьаратганлай турадыла, аны себелли кесигизни низамлы адамча кёрюгюзю.

СУУКЪЫЙ. Мағаналы документле бла ишленде бек сакъ болугъуз. Ахча бла байламлы жумушлада кесигизни алдатмазга кюрешиги. Юйюгюзге билмей турганлай даулашла чыгаргъа боллукдула.

ЧАБАКЪЛА. Бу кюнледе тюкенден сатып алган ашарыкларыгъызны болжал заманларына кьарагъыз, ашагъан затыгъызга да энчи эс буругъуз. Нек дегенде аш орунугъуз бла байламлы чыгаргъа боллукдула. Солуу кюнледе борчлу халда хауада айланыргъа унутмагъыз.